

JUTRI BOMO PILI TO, S ČIMER DANES POJIMO ZEMLJO

ZAŠČITIMO VIRE PITNE VODE!

Razkošje v kozarcu vode

Spoštovane Ljubljankinje in Ljubljanci,

voda je naša tiha spremljevalka skozi življenje in njegov simbol. Spremlja nas od trenutka, ko se zjutraj zbudimo, ko se čez dan želimo najbolje odžejati, pa vse do večera, ko nas pospremi sanjam naproti... Samoumevno se nam zdi, da iz vodovodne pipe priteče v naše domove čista in neoporečna. Pa vendar danes to ni več samoumevnost, prej razkošje. Razkošje, s katerim se v naši prestolnici na srečo še lahko pohvalimo. Do kdaj? Odgovor na to vprašanje je odvisen predvsem od tega, koliko si bomo sami znali in želeli prizadevati za ohranjanje tega vira življenja.

Zato smo v sodelovanju z JP Vodovod - Kanalizacija pripravili uporabno zloženko. V prvem delu nas opozori, kako s svojim ravnanjem sami ogrožamo čistost pitne vode in se tako dostikrat tudi nevede počasi odpovedujemo razkošju, ki ga uživajo le še prebivalci redkih evropskih prestolnic. V nadaljevanju nas zloženka pouči, kako ravnati, da bomo lahko ta dragoceni vir življenja in zdravja ohranili tudi v prihodnje.

Želim si, da bi ob prijetnih spomladanskih opravilih na vrtu in okoli hiše pomislili na vsebino te zloženke in na to, kako neprecenljive vrednosti je, da si lahko po opravljenem delu na vrtu z veseljem pogasite žejo s kozarcem čiste hladne vode iz pipe.

Viktorija Potočnik,
županja Mestne občine Ljubljana

Dosti vode je že preteklo...

Voda nam omogoča življenje. Kakovostna in čista pitna voda je dobrina neprecenljive vrednosti. Na svetu je le še malo velikih mest, kjer lahko prebivalci pijejo naravno pitno vodo brez tehničnih postopkov prečiščevanja in kloriranja. Ljubljana je ena izmed redkih prestolnic, ki se ta hip še lahko pohvali s kakovostno naravno pitno vodo, črpano iz vodarn na obrobju mesta. Kar pa še ne pomeni, da bo takšna ostala za vedno.

Nobena voda ni tako čista, da se ne bi mogla skaliti!

V podzemni vodi, ki je vir pitne vode, se namreč v sledovih pojavljajo različne sintetične spojine, ki ogrožajo kakovost pitne vode in seveda tudi naše zdravje. Spremembe kakovosti podtalne vode se ne zgodijo kar naenkrat. Toda meritve posameznih onesnaževalcev kažejo več kot očitni trend slabšanja kakovosti podtalnice.

Ne kali vode tam, kjer jo moraš piti.

V vodarni Hrastje smo našli sledi pesticida, ki je na varstvenih pasovih vodnih virov prepovedan. Gre za pripravek za zatiranje plevela s trgovskim imenom Casoron- G. Pojavljanje tega pesticida je izjemno zaskrbljujoče, saj lahko povzroči zapiranje nekaterih vodnjakov, ki so vir pitne vode za Ljubljančanke in Ljubljančane. Posledice tega bodo zagotovo motnje pri oskrbi s pitno vodo. Če resnično želimo ohraniti nemoteno oskrbo s čisto in kakovostno pitno vodo, se moramo v največji možni meri izogibati uporabi fitofarmaceutskih sredstev.

Vire pitne vode smo zaščitili z varstvenimi pasovi, na katerih je prepovedana oziroma omejena vsaka dejavnost, ki bi ogrožala kakovost teh virov. A to očitno ne zadostuje. Zaskrbljujoče je predvsem dejstvo, da v podtalnico pronicajo številne organske snovi iz skupine pesticidov, rastlinskih zaščitnih sredstev, ki jih uporabljajo tudi prebivalci Ljubljane pri svojem kmetovanju in vrtničarstvu ter urejanju vrtov okoli hiš. Kakovost virov pitne vode ogrožamo sami, saj zastrupljamo pitno vodo, ki teče iz naših pip. Nekateri zaradi nevednosti, drugi zaradi brezbržnosti. Le redkokdaj ali pa nikoli ne pomislimo, da bi lahko že sami z majhnimi koraki pri spreminjanju svojih vsakodnevnih navad veliko prispevali k ohranjanju čiste pitne vode. Že v bližnji prihodnosti se lahko namreč zgodi, da ljubljanska naravna pitna voda ne bo več neoporečna, če ne bomo korenito spremenili svojega ravnanja.

Vodo pestijo pesticidi

Na ljubljanskem območju so trenutno največja grožnja kakovosti vodnih virov sredstva za zatiranje insektov, plevela in gliv, ki jih s skupnim imenom imenujemo pesticidi. Zaradi individualne rabe pesticidov, predvsem herbicidov, ni mogoče v celoti izvajati nadzora nad pravilno uporabo med vrtničarji in lastniki stanovanjskih hiš. Ali bomo še pili kakovostno pitno vodo ali ne, je torej v veliki meri odvisno od okoljske ozaveščenosti Ljubljančank in Ljubljančanov. Morda verjamemo, da z majhno količino škropiva ne moremo onesnažiti podtalnice. Vendar to ni res, saj se ti prvotno majhni izvori onesnaženja na ohišnicah, vrtovih in poljih med seboj seštevajo in njihov skupni učinek je nepredstavljiva grožnja kakovosti pitne vode.

Ko škropimo po vrtu ali okoli hiše, pogosto celo pomislimo, da bo učinek večji, če nekoliko prekoračimo količine, ki so navedene v navodilih proizvajalcev. Toda to ne drži in ni razloga, da ne bi upoštevali navodila za uporabo.

Pridobivanje zelenjave in zatiranje plevela lahko potekata na ekološko sprejemljiv način brez uporabe pesticidov. Tako pridelana hrana ni le bolj zdrava, ampak je hkrati pomembno zagotovilo, da bomo tudi v prihodnje lahko uživali čisto pitno vodo.

Imate vrt, vrtniček? Ste prepričani, da so rastlinska zaščitna sredstva, ki jih uporabljate na svojem zemljišču, sploh dovoljena? Ali veste, da je po izsledkih preiskav kmetijskih zemljišč in vrtov nemalo takih, ki so pregojena, tako da uporaba rastlinskih hranil najmanj eno leto sploh ni potrebna? Padavinska voda, ki ponika, spira presežna hranila (predvsem nitrata) in ostanke pesticidov ter njihovih razgradnih produktov v podzemno vodo in jo tako onesnažuje. Vodo, ki je namenjena nam in ki jo pijemo.

Bistra glava, bistra voda

Prav vsi smo torej odgovorni za ohranjanje čistosti ljubljanske pitne vode. Predlagamo, da premislite o naših opozorilih in upoštevate nekaj temeljnih navodil za obdelovanje vrtov in odstranjevanje plevela, ki jih navajamo v nadaljevanju.

- Najvarnejši in zdravju ter okolju prijazen način je obdelovanje vrtov in ohišnic na ljubljanskem območju brez uporabe kakršnihkoli fitofarmaceutskih sredstev.
- Še posebej bodite pozorni na pravilno rabo pesticidov v primeru, če je vaša hiša ali vrt na varstvenem območju, saj je ranljivost tega območja izredno velika.

I g aktivne snovi, ki neposredno prodre v podtalnico, lahko onesnaži 10.000 kubičnih metrov vode.

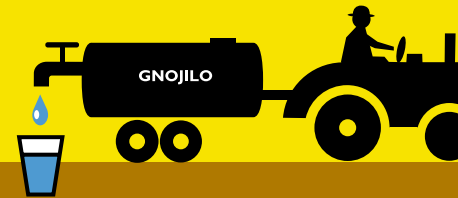
Kakovost pitne vode ogrožajo tudi divja odlagališča odpadkov, črne gradnje, izkopavanje in odvažanje gramoza ter industrijska dejavnost na območju vodnih virov.

Za območja izven varstvenih pasov vodnih virov velja:

- Če se uporabi sredstev za varstvo in zaščito rastlin ter za odstranjevanje plevela res ne moremo izogniti, jih uporabljajmo samo na obdelanih površinah! Nikoli jih ne uporabljajmo na poteh, zasipih in tistih delih vrtov, kjer sredstva pronicajo naravnost v zemljo!
- Teh sredstev nikoli ne uporabljajmo v bližini vodotokov in stoječih vod!
- Uporabljajmo le tista, ki imajo ustrezna dovoljenja in veljavni rok uporabe. Pripravimo si načrt uporabe glede na sadne sorte in druge vrtnine ter se pri tem posvetujemo s kmetijsko svetovalno službo.
- Predvsem pa: če se res ne morete popolnoma odpovedati uporabi sredstev za varstvo rastlin, jih uporabljajte v najmanjših učinkovitih odmerkih in na predpisan način.
- Odpadne embalaže z nevarnimi snovmi, med katere spadajo tudi herbicidi, nikoli ne pustite v naravi in je nikoli ne odvrzite v zabojnik za odpadke, saj lahko takšna snov že v najmanjši možni količini povzroči onesnaženje nekaj sto tisoč kubičnih metrov vode. Takšne snovi oddamo v potujoči zbiralnik za nevarne snovi. Embalažo in ostanke rastlinskih zaščitnih sredstev pa lahko vrnete tudi v prodajalno, kjer bodo poskrbeli za njihovo varno odstranitev iz okolja.

“Najustreznejša rešitev za ohranjanje čistosti pitne vode je popolna prepoved uporabe fitofarmaceutskih sredstev na ljubljanskem območju,” pravi dr. Peter Otarepec, dr. med, vodja oddelka za okolje in zdravje, Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

“...z obstoječo tehnologijo je danes možno pripraviti pitno vodo pravzaprav iz največje “gošče”, toda razmislimo, kakšen je strošek, ki ga bomo plačevali uporabniki na enoto tako pripravljene vode...,” pravi dr. Marko Notar, direktor Zavoda za varstvo okolja, mestna uprava, Mestna občina Ljubljana.

Če opazite ravnanje, za katerega menite, da je okolju škodljivo oziroma ogroža kakovost vira pitne vode, obvestite Inšpektorat mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Proletarska 1, Ljubljana, na telefonsko številko **01 306 16 00** ali pokličite regijski center za obveščanje Ljubljana na številko **112**, ki bo obvestil pristojne inšpekcijske in ostale službe. Svojo prijavo o nedovoljenem posegu v prostor lahko posredujete tudi podjetju JP Vodovod-Kanalizacija na elektronski naslov **vodni.vir@vo-ka.si**. Po prejemu bomo opravili terenski ogled, stanje dokumentirali in podali prijavo pristojni inšpekcijski službi.